

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת שלח

שמע הצדיק והזדעזע, ומיד שלח לקרוא למקורבו אלימלך הגביר.

תחילה ברר אצלו על נכונות השמועה, ומשאישר אלימלך את הידיעה החל הרבי להסביר לו את חומרת מעשיו.

הגביר שבדרך כלל נטה לקבל את דברי רבו, אטם אוזניו משמוע: "רצונו של בני להשתלם בלימודים כלליים ולהיות איש העולם הגדול" טען, "וכי מה רע בכך?!" תמה.

משראה הרבי שאלימלך עומד בדעתו, החליט לסלקו מחצרו.

בלב כבד עזב אלימלך את חצר אנטיניא והצטרף לחצרו של ה"אהבת ישראל" מויו'ניץ שהיה אחיו של הרבי מאנטיניא.

הרבי קרבו עד למאד, והדבר חיזק בו את תחושת העוול שנגרמה לו לפי דעתו ע"י רבו הראשון.

הרבי מויו'ניץ היה צריך ללכת בעצת רופאיו מידי יום לטיול.

יום אחד קרא הרבי לאלימלך שילווח אותו בטיול היומי.

הם הלכו בינות לעצים, והרבי החל לדבר עימו בניחותא: פעם בילדותי, סיפר הרבי, ניקתה אשת המלמד את ביתה בערב פסח, ולכן יצאנו ללמוד בחצר.

ראה המלמד שדעתנו

פזורה, והחליט לעניין אותנו בעצים שגדלו בחצר. "הנה, זהו עץ תפוח" הצביע על אחד העצים, "וזהו עץ אגוז" הצביע על אילן אחר.

כך עמד ומנה את שמות האילנות שהיו בחצר, ונתן בהם סימנים: זה גזעו חלק וזה מחוספס, זה ענפיו מרובים וזה מועטים.

"ומה הארץ השמנה היא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" (יג, כ) ופירש רש"י "אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו".

ויש להקשות: דאם הוצרכו לברר האם יש להם אדם כשר, כיצד נבאר לפי זה את המשך הפסוק: "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ"?

את התשובה לשאלה נבין ע"פ המעשה הבא: אחד האנשים המכובדים

בבית מדרשו של הצדיק רבי חיים מאנטיניא היה אלימלך הגביר.

מקום מושבו היה תמיד בכותל המזרח, סמוך לכסאו של הרבי, ותמיד בשעת 'עריכת השולחן' היה הצדיק נוהג לקרבו ולרחוש לו כבוד, והוא מצידו נהג לתרום סכומי כסף גבוהים למטרות הצדקה של חצר הרבי.

בקרוב החסידים נפוצה השמועה שאין פיו ולבו שווים, וכי בביתו נוהג הוא בקלות ראש.

כל עוד היו הדברים בינו לבין קונו הבליגו החסידים והעלימו עין,

אולם כאשר הכניס אלימלך את בנו לגימנסיה הממלכתית הפך הדבר לשיחת היום, והם החליטו שאסור להחריש עוד.

קבוצת חסידים נכנסה לקודש פנימה ושחה לו את הדברים כהווייתם.

תור ארץ קדם את פניו בחדר ההמתנה. כלם מחכים להכנס לחדרו של הגביר, כל אחד ואחד הצדקה שלו, כל אחד והמטרה לשמה הוא מקבץ נדבות.

הוא הגיע לכאן בטיסה ארצה, כדי להתרים על חלקת ענק שנערכת בירושלים למשפחות נצרכות.

פרוספקט ההתרמה מוכן בדיו, תמונות מרהיבות של החלקה, של ארגוני העופות, ושל משטחי הירקות.

אם הגביר ישתכנע בעצמת החלקה - הוא מסגל לממן חלק גדול מההוצאות.

סוף סוף מגיע תורו, והוא נכנס לחדר המפא"ר יחד עם עוד שנים שלושה 'משלחים', כלם מארץ ישראל. העשיר יושב על פסא מכבד, והראשון נגש אליו בלחישת, והוא עומד מאחוריו, מצליח לשמע את השיחה ביניהם.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

יותר, עם ערים גדולות ובצורות בשמים, כך ניתן לקחת מהם יותר שלל ועושר עד אין קץ ותכלית, והכל לטובת עם ישראל.

אולם כאשר לא זוכים לראות את הדברים באור האמונה הנכונה, רק מסתכלים לפי הבנה שכלית, אנושית וחומרית, גם כאשר יראו את כל האותות והמופתים שעשה הקב"ה לישראל עמו, ועל אף ההבטחה המפורשת של הקב"ה, עדיין עושים חשבונות של ערים בצורות ואנשים ענקים.

מסופר על האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת שאחד מחסידיו היה עשיר מופלג ושאל בעצתו אם לרכוש סחורה בהשקעה כספית ניכרת.

הרבי עודדו לעסקה זו, אך בסופו של דבר העסקה כשלה והוא הפסיד את כספו.

החסיד היה מאד ממורמר ומאוכזב, ובלית ברירה, מכר את נכסיו הנותרים ועלה לארץ ישראל.

והנה דבר זה נעשה מעט קודם שעלה הכורת על קהילות

אירופה ופולין, והתברר כי דווקא עצתו של הרבי הצלתו, ומחיר רכשוו שהלך לאבדון, היה תמורה קטנה מדי לעומת חייו וחיי משפחתו שניצלו.

רק אז הבין כי גם דבר שנראה כהפסד מוחלט, יכול להיות הישועה בעצמה.

(פניני הפרשה)

"ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו" (יד, כד)

מנהגו של מרן החזון איש זצוק"ל בשנותיו האחרונות היה ללכת

**"אני יהודי מארץ הקדש" - מתחיל ההוא שלפניו -
"ואני עורך חלקת ענק בירושלים עיר הקדש..."
הוא נדרך. גם הוא עורך חלקת בירושלים!!
המשלח ממשיך: "הנה, הבאתי אתי תמונות
מהחלקה האחרונה, תראה..."
הוא מציץ לתמונות הצבעוניות - ועיניו חשכו.
זו החלקה שלו! אלה התמונות שלו!
המשלח הראשון מתחזה, והוא 'גונב' לו את
הגביר!!!
הוא יצא משם שבור, חזר את כל הדרך ארצה -
ונכנס בסערה לר' אשר: "מה עושים? איך מעמידים
אותו על המקום? הוא עלול לקצר את כל הפרות
לעצמו!"
אמר ר' אשר: "שיהיה לו לבריאות..."**

באותה עת, אנו כילדים לא קלטנו את הסבריו המלומדים, אולם לאחר שלושה חודשים החלו העצים שבחצר לטעון את פירותיהם, או אז כבר לא הווקנו להסברים: ידענו שעץ שמניב אגס - אגס הוא, ואילן שצומחים בו תפוחים - בודאי הוא עץ תפוח. על פי הפרי יכולים לזהות בנקל את סוג העץ, סיים הרבי את דבריו, והמסר היה ברור וחד: גם אם כעת לא ניכרת משמעות המעשה, כעבור זמן ניתן יהיה לזהותו על פי פירות הבאשים שיעלו מכך.

אלימלך הבין והפנים את הדברים, ועוד באותו יום הוציא את בנו מהגימנסיה.

מבאר הרבי מסאטמר: כאשר משה הורה למרגלים לבחון "היש בה עץ" - האם יש בה אדם כשר שיגן עליהם, הוא נתן להם את הכלים למצוא מיהו אדם כשר: "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" - התבוננו בפירות העולים ממנו, הסתכלו בבניו ובתלמידיו, ואם תראו שהם הולכים בדרך ישרה תדעו לבטח שמדובר באדם כשר, כי על פי הפירות ניתן לזהות את העץ.

(ללמדך)

"אך בה' אל תמרו ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם" (יד, ט)

כתב רבנו בחיי מכאן יש ללמוד כי יראה מפני בשר ודם, נחשבת כמרידה בקב"ה, שכן בדוד נאמר "ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם". נשאלת השאלה הרי טבע בני אדם לפחד מדברים גדולים ומפחידים, וברגע האמת האדם שוכח מכל

מה שלמד וידע, ואם כן איך אפשר לקרוא לזה מרידה במלכות שמים? ועוד איך אפשר להרגיע את הפחד והמחשבות על ידי דמיון לאכילתם כלחם?

בביאור הדבר כתב החפץ חיים שאדם יכול לראות את אותם דברים ולצאת עם מסקנות הפוכות, הכל תלוי באיזה משקפיים הוא מתבונן על העולם.

אדם הרואה את הכל בראיה של אמונה, בכל דבר הוא מוצא את החסד והטובה ש'ה' עושה.

כלב ויהושע ראו את חוזק הארץ ויושביה לטובה - "כי לחמנו הם", כמה שהם גדולים ועצומים כך ננחל יותר, כי אנשים גדולים וחזקים בונים הרבה ערים בצורות ונוטעים הרבה, כמו לחם שככל שיהיה גדול ומשובח יותר, כך יהיה ניתן לאכול ממנו יותר.

כך גם אצל העם הכנעני, אין מקום לפחד מגדלם ועוצמתם, ואדרבה כמה שהם גדולים ועצומים

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

כי כך היא דרכם של גדולי ישראל, בענווה ושפלות הרוח. (שבענו מטובך)

"כי דבר ה' בזה" (טו, לא)

שנינו בגמרא בחגיגה (דף יב:): "אמר רבי לוי, כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין לו גחלי רתמים", שגם אם כבו מבחוץ, לא כבו מבפנים (בראשית רבה צח, יט).

והוא עונש מידה כנגד מידה, שאמרו חז"ל בגמ' בסנהדרין (דף צט): "כי דבר ה' בזה הכרת תכרת..." זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק.

כתב ה"חזון איש" באגרותיו, שלכאורה החטא קל: שוחח קצת, אז מה. אבל כשמתבוננים, הרי זה מגלה שאינו יודע

איזה אוצר לפניו, אינו מבין שהיושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו (תנא דבי אליהו רבה יח), ואינו יודע שמפסיד נצחיות. והרי זה ממש כגחלי הרתמים שנראים ככבויים מבחוץ ויוקדים מבפנים (מדרש תהילים קכ), כך התבטלותו מהתורה נראית זניחה מבחוץ ובפנימיותה צופנת השקפה כה נוראה!

שח מגיד המישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: שמעתי מרבי אליהו דושניצר זצ"ל, המשגיח דלומז'ה: אם יעבור אדם ברחוב, ויראה ילד ממרר בבכי, מה יעשה? יגש, ינסה להרגיעו, ויברר על מה הבכי.

ואם יתעלם, וימשיך בדרכו, ויניח לילד למרר בבכי? אטום לב הוא, קשוח ואכזר!

ואם יראה את גדול הדור, עומד ונאנח, ונאנק - ויעבור על פניו, ימשיך בדרכו באדישות, בלי לגשת בכבוד ובמורא, לשאול מה זה ועל מה זה, ואולי באפשרותו לעזור, מה נאמר עליו - ואם כן באפשרותך לעזור!

ויותר: מה אם הוא בעצמו פגע בגדול הדור וקדושו, חפז בדרכו והפילו ארצה, וגדול הדור מתגולל בעפר, כובעו התגלגל, משקפיו נפלו, והוא נאנח - והבחור לא יפנה ראשו, ימשיך בדרכו?! לא, אינו בגדר אדם!

אז אין המדובר בילד, וגם לא בגדול הדור. בכל יום - בכל יום ויום! - בוכה הקב"ה על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק (חגיגה ה)! ואנו גרמנו לבכיה, וממשיכים בדרכנו! (והגדת)

"ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת... וראיתם אותו וכרת את כל מצות ה'" (טו, לח-לט).

שנינו בגמרא (חולין פט). רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין? מפני שתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לאבן ספיר, ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד.

הבה נודה: אנו, במיעוט הבנתנו ובדרגתנו הפשוטה, מתקשים להבין איך בדיוק התבוננות בחוטי התכלת מסוגלת להזכיר את כסא הכבוד, ועל ידי כך לגרום לנו לזכור את כל מצוות ה'.

מסופר, כי הגה"צ רבי אליהו לופיאן, בעל "לב אליהו" נשאל פעם שאלה זו, והוא השיב באוזני השואל: הלא נפסק להלכה (אבן העזר כא, א) שאסור להסתכל בבגדים

צבעונים של אשה, שמא

יבוא להרהר בה. האם

אתה מבין הלכה זו?

בהחלט, השיב השואל,

את ההלכה הזו אני אכן

מבין.

ואילו אני, אמר ר' אל'ה,

דוקא את ההלכה הזו

אינני מבין, ואילו את

ענייניו של התכלת

שמסוגלת להזכיר את

כסא הכבוד - אני מבין...

מה כוונת הדברים?

הסביר פעם הגאון רבי

משה מרדכי חדש ז"ל,

ראש ישיבת "אור

אלחנן", שביאר את

העניין על פי משלו של

המגיד מדובנא, כפרי

אחד הזדמן פעם לביתו

של גביר עשיר בעיר

הגדולה.

הזמינו העשיר להתארח

אצלו בסעודתו, והנה, הבחין העני בתופעה מעניינת:

בכל פעם שהעשיר רצה לאכול, הוא צלצל בפעמון -

ותיכף ומיד הגיעה משרתת והגישה לפניו אוכל כאוות

נפשו.

למחרת, בטרם שב לכפרו, הלך הכפרי ורכש לו בעיר

פעמון דומה. נסע לביתו, התיישב ליד השולחן, והחל

לצלצל בפעמון בעוז. לאכזבתו הגדולה, שום משרתת לא

הופיעה בידיים עמוסות קערות מאכלים מהבילים.

הוא נסע לחנות וטען כי הפעמון שנמכר לו - מקולקל

ואינו ממלא את יעודו...

בסופו של דבר הוא הבין: אצל העשיר, האוכל היה מונח

במטבח, וצלצול הפעמון רק סימן למשרתת כי בעל הבית

מעוניין לאכול עתה.

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

והרי בעל-הבית יצא לנופש, נטל עמו את כל הבלי העולם הזה, ורק אותי לבד עזב כאן לאנחות'.

ניחמתי את הטלית ואמרתי לה: מנעי קולך מבכי, טלית, יבוא יום, ובעל-הבית יצא לדרך רחוקה מאד, רחוקה יותר מנסיעתו עתה, ואז לא יטול עמו לא כסף ולא זהב, אלא רק אותך בלבד, ורק את תתלווי אליו...

"והייתם קדושים לאלוהיכם" (טו, מ)

סיפר פעם המגיד הנודע הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, על אחד מחסידי גור שהגיע עם קבוצה גדולה מעירו למחנה הריכוז באושוויץ.

הרשעים פקדו עליהם להתרחץ בתוך בור של מי חומצה, והוכרחו אף להטביל שם את ראשם. כל אנשי הקבוצה קפצו לבור, טבלו את ראשם, ומיד מיהרו לצאת החוצה, כשכל עורם צורב ובווער.

אותו אברך חסידי שהיה עמם, קפץ אף הוא לבור וטבל את ראשו, אך בניגוד לחבריו - לא מיהר לצאת החוצה. כשיצא לבסוף מהבור, חבריו תמחו על התנהגותו ושאלוהו מדוע לא מיהר לנוס על נפשו כמותם.

השיב להם בשוויון נפש לתדהמת כולם: "היה לי טוב שם, לכן לא מיהרתי לצאת"...

לפליאתם הגדולה למה יכוונו דבריו, הסביר בפשטות: "הנה היו לי הורים ומשפחה, אחים ואחיות, אשה וילדים, בית וחברים, והכל נלקח ממני בגטו שלב אחר שלב. עדיין התנחמתי שיש לי לפחות בגדים לגופי, וכשהגענו לכאן, עדיין התנחמתי שיש לי לכל הפחות את רמ"ח אברי ושס"ה גידי - גוף בריא וחסון.

אולם כשנכנסתי למי החומצה וחשתי שגם הגוף כבר נפגע, חשבתי להישבר, אך אז קיבלתי הארה ממרומים. עברה בי המחשבה הנפלאה - הלא יש לי אותך, רבוננו של עולם! ואת זאת לא יוכלו לקחת ממני לעולם.

מחשבה נפלאה זו - שאין לי כלום בעולם מלבד הדבקות בהקב"ה - אפפה אותי ומילאה את כל ישותי. כל כך התענגתי במחשבה זו, עד שכמעט לא הרגשתי ביסורים"...

ממשיך הרב שבדרון לספר: אותו חסיד מופלא, בסיום המלחמה, בעמדו בשערי אושוויץ לאחר שעבר שם שבעה מדורי גיהנום, פנה אל הקב"ה בתפילה זכה וטהורה ואמר: "עומד אני כעת ברגעים של נעילה, לאחר יום כיפור ארוך של חמש שנים. אנא זכני, ריבונו של עולם, שלכל הפחות פעם בשנה בכל יום כיפור, אזכה לחוש את הקרבה והדבקות בך יתברך, כפי שחשתי בשנים אלו".

הנה כי כן מצינו אפשרות של יהודי בדור האחרון אשר חש בתוך החושך הענן והערפל כי הקב"ה לצידו, וקיים בהדור מדרגה זו של "חביבין עליך יסורין".

(ע"פ שאל אביך ויגדך א, עמוד רג)

במטבח של הכפרי לא היו לא אוכל ולא משרתת, ולא פלא שצליל הפעמון נשאר כקול קורא במדבר...

אף בעניינינו: מי שיש באמתחתו מאגר של יראת שמיים, זוכר הוא את בוראו ואת הדר גאונו ושגב גדלותו, הרי בראותו את התכלת - מיד נזכר הוא בכסא הכבוד, אבל מי שאין בו אוצר של יראת שמים, גם אלף חוטי תכלת לא יהיו מסוגלים להזכיר לו מאומה.

ולהיפך בבגדי צבעונים: אדם שבליבו תאוות, ראיית הבגדים עלולה למשוך אותו לחטא, אך מי שליבו טהור ונקי מתאוות, הבגדים לא יפעלו בו מאומה.

כך נבין איך המרגלים, ש"כולם אנשים" - לשון חשיבות, הוציאו את דיבת הארץ רעה, שכן ארץ ישראל היא הטובה מכל הארצות - לשומרי מצוות, אך היא רעה מכל הארצות עבור אלו שאינם שומרים מצוות. והנה, המרגלים היו נוגעים בדבר, כי אילו נכנסו לא"י היו מועברים מנשיאותם, ומתוך שהיו נגועים בליבם - ראו בעיניהם את ה'רע' שבארץ ישראל.

לאור זאת נבין את סדר הפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", שרש"י מפרש: 'הלב והעיניים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות: העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות'.

ולכאורה, אם כן, צריך היה לומר "אחרי עיניכם ואחרי לבבכם", שהרי קודם העין רואה ואח"כ הלב חומד? אלא, מכאן למדנו שהעין רואה לפי הלב: כשהלב טהור - העין רואה תכלת ונזכרת בכסא הכבוד, וכשאין הלב טהור - העין רואה אפשרויות לחטא, חלילה.

על כן אנו מתפללים "וטהר ליבנו לעבדך באמת", כי כשהלב יהיה טהור - גם העין תראה דברים טובים, ולא להיפך. הכל תלוי בטהרת הלב.

(ושלל לא יחסר)

"והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'" (טו, לט)

המגיד מקלם, רבי משה יצחק דרשן, הגיע פעם בימות הקיץ לעיירה דובלין הסמוכה לריגה, שהייתה עיר נמל ורבים היו מגיעים לנופש בה ולהתרחץ במימיה.

בשבת קודש הלך המגיד לבית הכנסת, וראה שרבים מהמתפללים, אורחים מריגה הגדולה שבאו לנופש בעיירה, עומדים ללא טלית, מכיון שהתרשלו להביא את טליתותיהם עמם.

עלה הדרשן על הבימה, פתח ואמר: "רבותי, אספר לכם מעשה שהיה.

בעונת קיץ אחת, הייתי בשבת בעיר ריגה. נכנסתי לבית אחד כדי לפגוש את בעל הבית, ונאמר לי כי הוא נסע לנופש בדובלין.

לפתע הגיע לאזני קול בבי תמרורים מן החדר הסמוך, נכנסתי וראיתי נרתיק של טלית תלוי על הקיר והטלית שבתוכו גועה בבכיה.

'טלית, טלית - שאלתי אותה, מדוע נשאת את קולך בבכיה?' והיא השיבה ואמרה לי: 'איך לא אבכה?

א גוט שבת